

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 275

Brusselbaan 208
Erembodegem (OVL)

Programma van Maatregelen na
proefsleuvenonderzoek

CLAEYS SIMON
VAN WETTER SEBASTIEN

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2018
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Claeys Simon, Janssens David
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba. ADEDE bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten voortvloeiend uit diens adviezen

1 Gemotiveerd advies

In opdracht van Colruyt group werd door ADEDE bvba in januari 2018 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd ter hoogte van de Brusselbaan 208 te Erembodegem (Oost-Vlaanderen). Het onderzoek werd uitgevoerd naar aanleiding van de realisatie van een Spar winkel met bijhorende infrastructuur en verharde parkeergelegenheid. In oktober 2016 werd voor het plangebied een bureauonderzoek¹ uitgevoerd waarbij op basis van de resultaten van dit onderzoek vervolgonderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van proefsleuf geadviseerd werd ten einde het archeologische potentieel van de site te waarderen en te verfijnen.

Op basis van het bureauonderzoek konden geen sluitende uitspraken gedaan worden over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen de contouren van het projectgebied. De bestaande bronnen die tijdens het bureauonderzoek geraadpleegd werden gaven enkel aanwijzingen die het mogelijk maakten het archeologisch potentieel van de site in te schatten.

Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven heeft duidelijkheid verschaft omtrent de aan- en/of afwezigheid van archeologische sporen binnen het onderzoeksgebied. Het veldwerk heeft met succes de in de bureaustudie geponeerde verwachting naar de achttiende- of negentiende-eeuwse bebouwing aangetoond. Verschillende aangetroffen muurfragmenten zijn te determineren als zijnde funderingsrestanten van de 19de-eeuwse bebouwing. Een ander losstaand muurfragment is dan mogelijks weer eerder te linken aan een perceelsgrens. Enkele losse vondsten, waaronder een kogelfles en enkele aardewerkfragmenten, wijzen qua datering op Nieuwste Tijden, en dan vooral in de richting van laat 19^e tot vroeg 20ste eeuw.

Sporen en vondsten ouder dan de Nieuwste Tijden werden niet vastgesteld tijdens het onderzoek.

Wanneer de resultaten van het proefsleuvenonderzoek werden vergeleken met de geplande toestand, bleek dat de aanleg van de 4 bufferputten vooraan op het terrein een bedreiging vormt voor de aangetroffen archeologische sporen; dat een eventueel behoud in situ in dat geval niet mogelijk was; en dat een archeologisch vervolgonderzoek onder de vorm van een opgraving de te volgen vervolgstراتيجية zou zijn. Hierop werd door de opdrachtgever een wijziging aan de bouwplannen doorgevoerd, zodanig dat de archeologische sporen gevrijwaard blijven en een vervolgstراتيجية onder de vorm van behoud in situ alsnog een mogelijke optie wordt. De 4 bufferputten worden in de nieuwe

¹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/894>

plannen vervangen door een langwerpig bufferbekken dat zal worden aangebracht in de bodem ter hoogte van en parallel aan de gesloopte bebouwing. Dit bekken heeft een dimensie van 48,16m lang, 1,5m breed en 0,80m hoog. Deze zal plaatselijk rechtlijnig langs een 1,5m breed traject de bodem verstoren tot ca.1,5m diep. De bodemimpact van dit bufferbekken zal dus zo goed als volledig binnen de reeds bestaande bodemverstoring vallen. Andere geplande ingrepen in de buurt van de aangetroffen archeologische sporen reiken niet dieper dan de reeds aanwezige verstoring en moeten dan ook niet als een bedreiging worden gezien.

Gezien de aanwezigheid van archeologische sporen in de bodem, in combinatie met de gewijzigde plannen van de opdrachtgever adviseert ADEDE bvba een **behoud in situ** als verder te volgen strategie ter bescherming van deze archeologische sporen.

1.1 Aanleiding van het vlakdekkend onderzoek

In opdracht van Colruyt group werd door ADEDE bvba in januari 2018 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd ter hoogte van de Brusselbaan 208 te Erembodegem (Oost-Vlaanderen). Het onderzoek werd uitgevoerd naar aanleiding van de realisatie van een Spar winkel met bijhorende infrastructuur en verharde parkeergelegenheid. In oktober 2016 werd voor het plangebied een bureauonderzoek² uitgevoerd waarbij op basis van de resultaten van dit onderzoek vervolgonderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van proefsleuf geadviseerd werd ten einde het archeologische potentieel van de site te waarderen en te verfijnen.

Naar aanleiding van de gecombineerde resultaten van het bureauonderzoek en het proefsleuvenonderzoek werd in eerste instantie besloten over te gaan tot een vlakdekkend onderzoek alvorens men met de werken waarvoor de stedenbouwkundige vergunning vereist was kon starten. Na een aanpassing aan de bouwplannen kon hier echter van worden afgestapt, en kan worden overgegaan naar een advies tot behoud in situ.

1.2 Resultaten bureauonderzoek

De landschappelijk en bodemkundig gunstige ligging van het onderzoeksgebied gecombineerd met talrijke vondsten van lithisch materiaal in de omgeving laten toe te besluiten dat het onderzoeksgebied een groot potentieel heeft op de aanwezigheid van lithisch materiaal en eventuele bewoningssporen

² <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/894>

gekoppeld aan een steentijdvindplaats. De gunstige ligging beperkt zich niet enkel tot de steentijden maar ook gedurende de Romeinse periode en de middeleeuwen bleef dit een zeer gunstig woongerrein met vruchtbare gronden die uitermate geschikt waren voor verschillende landbouwactiviteiten. In het plangebied kunnen dus archeologische niveaus aanwezig zijn uit alle perioden, waarbij de latere perioden sporen van eerdere perioden verstoord kunnen hebben.

De 20ste-eeuwse bouwfasen op de locatie van het onderzoeksgebied beperken de kans op het aantreffen van archeologisch of cultuurhistorisch waardevolle artefacten of sporen aanzienlijk omdat die zich direct onder de bouwvoor bevinden en daardoor erg kwetsbaar zijn voor bodemingrepen. De kans dat op deze locatie nog sporen van bewoning of ambachtelijke/industriële activiteiten onder de huidige bebouwing worden aangetroffen is daardoor miniem tot onbestaand. Onder de huidige parking kan daarentegen nog wel archeologie bewaard zijn gebleven. Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat de verhardingslaag van de parking tussen de 30 en 50 cm dik is. Hieronder kan nog archeologie bewaard zijn gebleven. In figuur 22 is de zone aangegeven waar zich nog archeologie kan bevinden.

Omdat bij de geplande werken enkele bodemingrepen optreden die dieper gaan dan de bestaande verstoring, bestond de kans dat er bij het uitvoeren van de werkzaamheden archeologie verloren gaat. Om vast te stellen of er inderdaad archeologie aanwezig is, adviseerde ADEDE om voorafgaand aan de werken een proefsleuf aan te leggen. De proefsleuf diende ook de locatie van het 18de of 19de-eeuwse gebouw aan te snijden om de archeologische waarde van eventuele resten daarvan te bepalen.

1.3 Resultaten prospectie met ingreep in de bodem.

Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven heeft duidelijkheid verschaft omtrent de aan- en/of afwezigheid van archeologische sporen binnen het onderzoeksgebied.

Het veldwerk heeft met succes de in de bureaustudie geponeerde verwachting naar de achttiende- of negentiende-eeuwse bebouwing aangetoond. Verschillende aangetroffen muurfragmenten zijn hoogstwaarschijnlijk te determineren als zijnde funderingsrestanten van de 19de-eeuwse bebouwing. Een ander losstaand muurfragment is dan mogelijks weer eerder te linken aan een perceelsgrens. Enkele losse vondsten, waaronder een kogelfles en enkele aardewerkfragmenten, wijzen qua datering op Nieuwste Tijden, en dan vooral in de richting van laat 19^e tot vroeg 20ste eeuw.

Sporen en vondsten ouder dan de Nieuwste Tijden werden niet vastgesteld in de proefsleuf.

1.4 Onderzoeksstrategie en -methodes

Het samenleggen van de originele bouwplannen en de resultaten van het proefsleuvenonderzoek leerde dat de aangetroffen archeologische sporen minstens voor een deel onherroepelijk dreigen vernield te worden door de geplande bodemingrepen Volgens §5.2 van de Code van de Goede Praktijk is verder onderzoek dan ook aangewezen, indien een behoud in situ niet mogelijk is. Op basis van een aanpassing van de initiële bouwplannen, in functie van het vrijwaren van de aangetroffen archeologische sporen, werd het mogelijk over te stappen op een behoud in situ van deze sporen.

Verdere maatregelen inzake archeologisch onderzoek worden dan ook – conform de Code van de Goede Praktijk §12.6 – als volgt voorgesteld.

1.4.1 Afbakening zone

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek is het mogelijk een zone af te bakenen voor behoud in situ. De afbakening over de XY-as is gebaseerd op drie criteria. Ten eerste de locatie van de aangetroffen archeologische sporen in de proefsleuf. Ten tweede op de vermoedelijke situering van de 18^e- / 19^e- eeuwse bebouwing op basis van de Atlas der Buurtwegen en de Kaart van Vandermaelen. En tenslotte ook op de situering van de recente versterking ter hoogte van de gesloopte bebouwing. In de diepte wordt de afbakening vastgelegd op basis van de diepte waarop de eerste archeologische sporen zich manifesteerden. Spoor 1 kwam het meest ondiep in de bodem voor op ongeveer 75cm t.o.v. het niveau van de parking. De verhardingslaag van de parking (inclusief stabilisatie) is tussen de 30 en 50 cm dik. De aanleg van de nieuwe parking vergt geen afgraving of verdieping, en zal gebeuren op de stabilisatie van de huidige verhardingslaag. Uit het proefsleuvenonderzoek bleek dat de dikte van de stabilisatielaag varieert tussen 20cm à 40cm. De afbakening in de diepte wordt op 35cm gelegd, waardoor een buffer van ongeveer 40cm wordt gecreëerd tussen de afbakening en het eerste gekende archeologische spoor. Aangezien de nieuwe verharding op de huidige stabilisatie wordt aangelegd, zou deze afbakening in de diepte ruim voldoende moeten zijn ter bescherming van de archeologische sporen. Wanneer in de toekomst bodemingrepen binnen deze afbakening dienen uitgevoerd te worden die dieper reiken dan 35cm onder het niveau van de huidige parking, dan vervalt het behoudt in situ en moet er worden overgegaan tot een archeologische opgraving als vervolg op het proefsleuvenonderzoek.

Figuur 1. Aanduiding sporen tijdens proefsleuvenonderzoek

Figuur 2. Afbakening zone in situ bewaring.

NO	X	129578,737m
	Y	178426,417m
ZW	X	129544,217m
	Y	178382,041m

Figuur 3. Bounding box afbakening zone in situ.

1.5 Afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.